

Nieuws van Toen en Nu / 23

De wereld op z'n kop, behalve hier...

Vijftig jaar geleden stond de wereld op z'n kop. We schrijven 1968. Het jaar zal als chaotisch en gewelddadig de geschiedenisboeken ingaan. De effecten zullen heel lang merkbaar blijven. Tot op de dag van vandaag. Wat was er aan de hand?

Vietnambetoging in Amsterdam (ANP)

Het nieuws wordt in 1968 gedomineerd door een oorlog in Vietnam. Het is de eerste oorlog die dagelijks op tv te volgen is. Een half miljoen Amerikanen vechten er tegen communistische guerrillastrijders. Het is een vreselijke oorlog die erg veel slachtoffers onder de burgerbevolking maakt. Een oorlog ook die de Amerikanen niet kunnen winnen. Als het nieuws naar buiten komt dat Amerikaanse militairen het dorp My Lai compleet hebben uitgemoord, gaan massa's protesterende mensen in West-Europa en Amerika de straat op.

In de VS is het dan al enige tijd onrustig. De zwarte dominee Martin Luther King pleit voor gelijkheid en vrijheid voor blank en zwart. Veel mensen – niet alleen zwarten - reageren enthousiast op zijn toespraken ('I have a dream'). Op 4 april wordt hij in Memphis vermoord. Robert Kennedy, broer van de in 1963 vermoorde president John Kennedy, pleit ook voor gelijkheid en vrijheid. Hij maakt grote kans tot president van de VS te worden gekozen, maar ook hij wordt dood geschoten.

In Parijs, Chicago en Mexico-stad gaan studenten de straat op. Zij eisen inspraak en het vertrek van de heersende elite. De straatgevechten dreigen te ontaarden in een burgeroorlog. Ook in Tsjechoslowakije dat achter het 'IJzeren gordijn' ligt, willen de bewoners vrijheid. Ze komen in opstand tegen hun door communisten gedomineerde regering. Even later rollen Russische tanks het land binnen om een einde te maken aan de *Praagse lente*. Door al die gebeurtenissen verliezen velen de hoop op een betere wereld.

Is 1968 dan in alle opzichten een gitzwart jaar? Zeker niet. Zo vliegt het Amerikaanse ruimteschip Apollo 8 letterlijk naar de maan en weer terug. Voor het eerst zien mensen de achterkant van het hemellichaam. Een groep wetenschappers en ondernemers die zich zorgen maakt over milieuvuiling, uitputting van grondstoffen, armoede en bevolkingsgroei richt de *Club van Rome* op. De milieubeweging krijgt een boost en leidt in ons land tot de oprichting van *Milieudefensie*.

Eerste aflevering van 'De Fabeltjeskrant'

Vergeleken met de hectiek elders in de wereld is ons land in 1968 een oase van rust. De mulo, mms en hbs worden ingeruild voor mavo, havo en vwo. Prinses Beatrix opent in Rotterdam de eerste metrolijn van ons land. De eerste afleveringen van de *Fabeltjeskrant* krijgen een enthousiaste ontvangst. Jan Janssen wint - eindelijk - de Tour. En in deze regio? In Holten en Markelo begint men met de ruilverkaveling van twaalf duizend hectare grond. Omdat jutefabriek Ter Horst en Co een fors personeelstekort heeft, arriveren de eerste Turkse 'gastarbeiders' in Rijssen.

Floor Looy / november 2018